

Το Κρητικό Ζήτημα (1821-1905)

- Η επανάσταση του 1821 στην Κρήτη καταπνίγηκε από τον **Αιγύπτιο** Μωχάμεντ Άλι.
- Ο Μωχάμεντ Άλι κράτησε την Κρήτη μέχρι το 1840.
- Με τον όρο «**Κρητικό Ζήτημα**» εννοούνται οι προσπάθειες των Ελλήνων της Κρήτης και του ελληνικού κράτους καθώς και η εμπλοκή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και των Δυνάμεων (Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Ιταλίας) για την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα.

Επαναστατικά κινήματα στην Κρήτη

Επανάσταση 1866-1869

- Το ολοκαύτωμα της **Μονής Αρκαδίου** (Νοέμβριος 1866) είναι η κορυφαία στιγμή της αποτυχημένης επανάστασης των ετών 1866-1869 στην Κρήτη.
- Το ολοκαύτωμα προκάλεσε **συγκίνηση** στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και ένα ρεύμα **συμπαράστασης** στους Κρήτες.
- Με τον **Οργανικό Νόμο** (1868) ο Σουλτάνος προσπάθησε **να μετριάσει** τις αντιδράσεις των Κρητών.
- Ο **Οργανικός Νόμος** προέβλεπε:
 - **Πρόσληψη** και χριστιανών υπαλλήλων στη διοίκηση.
 - **Συμμετοχή** χριστιανών αντιπροσώπων στη Γενική Διοίκηση.
 - **Ισοτιμία** τουρκικής και ελληνικής γλώσσας.
 - **Μεικτά δικαστήρια** (αποτελούμενα και από μουσουλμάνους και από χριστιανούς).

Επανάσταση 1878

- Μετά την επανάσταση του 1878 ο σουλτάνος παραχώρησε (υπέγραψε) τη **Σύμβαση της Χαλέπας** (προάστιο των Χανίων).
- Σύμφωνα με τη **Σύμβαση της Χαλέπας (1878)**:
 - Ο **Γενικός Διοικητής** θα μπορούσε να είναι και **χριστιανός**.
 - Στη Γενική Διοίκηση **θα πλειοψηφούσαν** οι χριστιανοί,
 - Θεσπίστηκε στην Κρήτη καθεστώς **ημιαυτονομίας**.

Επανάσταση του 1889

- Μετά την **αποτυχημένη** επανάσταση του **1889** η οθωμανική διοίκηση **κατάργησε** τη Σύμβαση της Χαλέπας.

Η επανάσταση του 1896-1897

- Η επανάσταση αυτή οδήγησε την Ελλάδα και την Οθωμανική αυτοκρατορία σε **πόλεμο (1897)**.
- Στον πόλεμο η Ελλάδα **ηττήθηκε**.
- Ο σουλτάνος αναγνώρισε τη δημιουργία της **αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας** με ύπατο αρμοστή (διοικητή) τον **πρίγκιπα Γεώργιο**, δευτερότοκο γιο του βασιλιά της Ελλάδας Γεωργίου Α΄.
- **Υπουργός Δικαιοσύνης** στην αυτόνομη Κρητική Πολιτεία ήταν ο **Ελευθέριος Βενιζέλος**.

Η επανάσταση του 1905

- Επειδή ο ύπατος αρμοστής (πρίγκιπας Γεώργιος) καθυστέρουσε το θέμα της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα, ξέσπασε νέα επανάσταση στο **Θέρισο** των Χανίων το **1905**, με επικεφαλής τους **Ελευθέριο Βενιζέλο, Κων/νο Φούμη και Κων/νο Μάνο**, οι οποίοι κήρυξαν την **ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα**.
- Ο πρίγκιπας Γεώργιος **αντικαταστάθηκε** στη θέση του αρμοστή από τον **Αλέξανδρο Ζαΐμη**.
- Η **ένωση** της Κρήτης με την Ελλάδα **δεν έγινε δεκτή** τότε από τις Δυνάμεις.
- Η **ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε το 1913** (Συνθήκη του Λονδίνου, Μάιος 1913).

Ερωτήσεις

Ερωτήσεις 1, 2 του βιβλίου, σελ. 65

Επιπλέον:

1. Τι ονομάζουμε Κρητικό Ζήτημα;
2. Ποια ήταν η απήχηση του ολοκαυτώματος του Αρκαδίου στην Ευρώπη;
3. Ποια επαναστατικά κινήματα εκδηλώθηκαν στην Κρήτη από το 1866 έως το 1905 και με ποιον σκοπό;
4. Τι προέβλεπε ο Οργανικός Νόμος (1868);
5. Τι προέβλεπε η Σύμβαση της Χαλέπας;
6. Ποιες ήταν οι συνέπειες της Επανάστασης του 1896 για την Ελλάδα και ποιες ήταν οι εξελίξεις στο Κρητικό Ζήτημα;
7. Ποιοι ήταν οι επικεφαλής των επαναστατών του Θερίσου (1905) και ποιες ήταν οι επιδιώξεις τους;
8. Πότε πραγματοποιήθηκε η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα;